

Pracovní list č. 4

MIGRAČNÍ POLITIKA V NĚMECKU

(Zdroj: <https://www.clovekvtisni.cz/uspesna-integrace-migrantu-v-evrope-stejny-cil-ruzne-recepty-3969gp>)

Německý přístup k identitě a občanství je silně odvozen od příslušnosti k národu po předcích. Na jedné straně se dlouho předpokládalo, že lidé migrantského původu se jednou vrátí „domů“ přestože v Německu často prožili většinu života nebo se tu narodili. Na druhé straně země po pádu Sovětského svazu přijímala statisíce potomků etnických Němců na základě jejich původu po předcích, ačkoliv často už s německým jazykem, kulturou a realitou neměli nic společného. Poválečné Německo má zkušenosti s migrací již od 50. let 20. století, kdy začalo ve větší míře přijímat pracovní migranty, tzv. *gastarbeiter*y, do přelomu tisíciletí se však integrace řešila hlavně na úrovni zaměstnavatelů, vlád spolkových zemí a občanských iniciativ. Impulz pro změnu přišel v roce 2000, kdy si Německo začalo uvědomovat, že s podílem lidí s migrantským původem okolo 20 procent je jednoznačně „imigrační zemí“, která potřebuje integrační politiku na celostátní úrovni. Tato změna v uvažování vedla k přijetí nového politického paradigmatu, které chápe občanskou integraci jako cestu k harmonické společnosti. Roku 2005 byl důkladně přepracován imigrační zákon a stát začal více investovat do integračních opatření.

Pro-integrační obrat je přítomný i v novém integračním zákoně schváleném v roce 2016, který charakterizuje ještě větší důraz na občanskou integraci. Její podobu ovlivnil příchod několika set tisíc migrantů a uprchlíků v roce 2015. Vzhledem k problémům spojeným se stárnutím německé populace, chybějící pracovní silou a poptávkou po určitých odbornostech zákon na příchozí mimo jiné nahlíží jako na ty, kteří mohou k řešení těchto problémů přispět. Nový integrační zákon má motto „Support and Demand“ (podporovat a požadovat), kde na jedné straně stojí stát (vláda) jako účastník integračního procesu a na druhé straně nově příchozí, od kterého se očekává aktivní přístup k integraci.

MIGRAČNÍ POLITIKA VE FRANCII

(Zdroj: <https://www.clovekvtisni.cz/uspesna-integrace-migrantu-v-evrope-stejny-cil-ruzne-recepty-3969gp>)

Francie se svou specifickou historickou zkušeností představuje zcela jiný příklad způsobu integrace cizinců, než jaký můžeme vidět v Německu. Integrace ve Francii je historicky ovlivněna následujícími faktory: Francie je bývalou koloniální velmocí, která měla úzké vztahy se zeměmi zejména Severní Afriky. Po druhé světové válce se potýkala se zpomalujícím růstem domácí populace. A do třetice se ve stejném období potýkala s nutností poválečné obnovy země. Podobu integrace zde ovlivňuje také tradice republikánského sekularismu a jeho základních hodnot „Svobody, rovnosti a bratrství“, které formulovala už Velká francouzská revoluce roku 1789, a které dodnes formují Francii a její politiku.

Integrace cizinců ve Francii je díky vlivu těchto historických faktorů založená na asimilaci (která někdy bývá označovaná jako univerzalistický přístup). Je viděna jako jednostranný proces, kdy se nově příchozí vzdají svých tradic a kompletně se přizpůsobí francouzské kultuře a jejím myšlenkám rovnosti, čímž se stanou plnohodnotnými francouzskými občany. Francie klade důraz na veřejnou sféru, kterou vidí jako místo, kde společnost roste a vyvíjí se a společně formuje jednotnou myšlenku národa – i z tohoto důvodu země odmítá jakékoliv dělení či „škatulkování“ migrantů na základě jejich etnické či rasové příslušnosti. Francouzská identita se totiž nezakládá tolik na etnické příslušnosti, jako spíše na sdílených ústavních zásadách, občanské a kulturní tradici.

Z této losoe pak pro integrační politiky ve Francii vyplývají hlavní oblasti, kterým se země věnuje. První z nich je koncept tzv. l'école républicaine, tedy republikánské školy, kdy vzdělání k francouzským hodnotám, a hlavně pak začlenění dětí migrantů představují základ integrace. Škola má děti naučit nejen rovnosti a svobodě, ale i odmítnutí rasismu a diskriminace a jako veřejný prostor jim poskytnout místo, kde mohou poznat pravidla společnosti, a v případě dětí nefrancouzského původu v nich vzbudit národní cítění a vychovat z nich plně asimilovaného občana.

Druhým principem je laïcité, tedy francouzská verze sekularismu, která odděluje státní moc od moci církevní a náboženství se stává věcí soukromého rázu. Z hlediska integrace je tento princip důležitý pro zaručení nestrannosti a rovnosti, kdy jedinými zásadními hodnotami, které se promítají do veřejného prostoru, jsou univerzalismus a republikánství. Zároveň však vyvstává řada otázek souvisejících se základním právem na svobodu vyznání, jako je např. zákaz veškerých náboženských symbolů ve školách.

Tento republikánský model integrace byl však na konci 90. let a zejména po roce 2000 značně kritizován za jeho předstíranou „barvoslepost“ vůči migrantům, kteří sice „na papíře“ měli rovné postavení, v reálném životě ale zažívali diskriminaci. Francie považuje rasismus a diskriminaci za nežádoucí efekt, který by neměl z principu rovnosti existovat, realita však ukazuje, že formální občanská a sociální práva příchozím nezaručí i stejné příležitosti. 34 % - 50 % migrantů ve Francii v závislosti na zemi původu přiznalo, že zažilo některou z forem diskriminace.

MIGRAČNÍ POLITIKA VE VELKÉ BRITÁNII

(Zdroj: <https://www.clovekvtisni.cz/uspesna-integrace-migrantu-v-evrope-stejny-cil-ruzne-recepty-3969gp>)

I když Velká Británie coby bývalá koloniální mocnost v mnohých ohledech vychází z podobných zkušeností jako Francie, jejich vliv na způsob vnímání integrace se projevil jinak. Britské koloniální politiky fungovaly na principu nepřímé formy vlády prostřednictvím místních obyvatel a zachovávaly tak kulturní a sociální tradice původních obyvatel v koloniích. Zároveň Británie již od 70. let 20. století řešila problematiku rasismu a zaváděla antidiskriminační praktiky jako pokus o znovuoobnovení společenského pořádku v období postkolonialismu. Tento přístup se do značné míry promítl i do politik vůči nově přichozím imigrantům, kdy se země rozhodla zvolit přístup multikulturalismu. Ten po nich nežádá, aby zcela převzali kulturu a hodnoty nové země, spíše se soustředí na zajištění rovného přístupu k právům ve společnosti. Lidé mají žít bok po boku ve vzájemné toleranci, mohou si uchovávat své tradice, náboženství a kulturní diverzitu, zároveň musí respektovat společná základní pravidla daná právním řádu.

Britská forma integrace, která byla ovlivněná historickou zakotveností pluralismu a liberalismu ve společnosti, zdůrazňuje podobně jako forma francouzská nutnost bojovat proti rasismu a diskriminaci. Na rozdíl od smazávání rozdílů mezi jednotlivými kulturami (jako je tomu ve Francii) však Británie vidí cestu v přijetí multikulturního přístupu, který propůjčuje sociální a politický vliv jednotlivým menšinám. Zatímco pro Francii je způsobem nediskriminace například nezmiňování etnického či rasového původu migrantů a žáků ve školách, Velká Británie a multikulturalismus naopak vidí v odlišnosti a rozmanitosti výhodu a tyto rozdíly ještě zdůrazňuje jakožto významný prvek identity. Decentralizovaný přístup Británie vůči integraci a důraz na individualitu a charakter jedince lze historicky pozorovat a odvodit od místních iniciativ, které integraci zprostředkovávaly, na rozdíl od francouzského celonárodního přístupu.

Tento přístup se však začal měnit s novým milénium, kdy jak politici, tak akademici začali zpochybňovat myšlenku multikulturalismu a jeho pozitivní přínos v reakci na nepokoje na britských předměstích. Ministerský report z roku 2001 nazvaný „Budování soudržných komunit“ požadoval, aby byla kulturní pluralita a diverzita více spojovaná s tématem občanství, doporučoval vytvoření celkové sdílené koncepce národa a multikulturalismus označil za cestu, kterou se lidé navzájem odcizují. Podobně skepticky se pak vyjádřil o multikulturalismu i bývalý premiér David Cameron v roce 2011 či předseda Komise pro rasovou rovnost v roce 2004.